

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/194754,Krzyze-Wolnosc-i-Solidarnosci-dla-dzialaczy-opozycji-w-42-rocznice-wprowadzenia.html>
24.06.2026, 03:03

Krzyże Wolności i Solidarności dla działaczy opozycji w 42. rocznicę wprowadzenia w Polsce stanu wojennego

13 grudnia 2023 r. w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL przy ul. Rakowieckiej 37 w Warszawie odbyła się uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności działaczom opozycji niepodległościowej z lat 1956-1989. W imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy odznaczenia wręczył prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Karol Nawrocki.

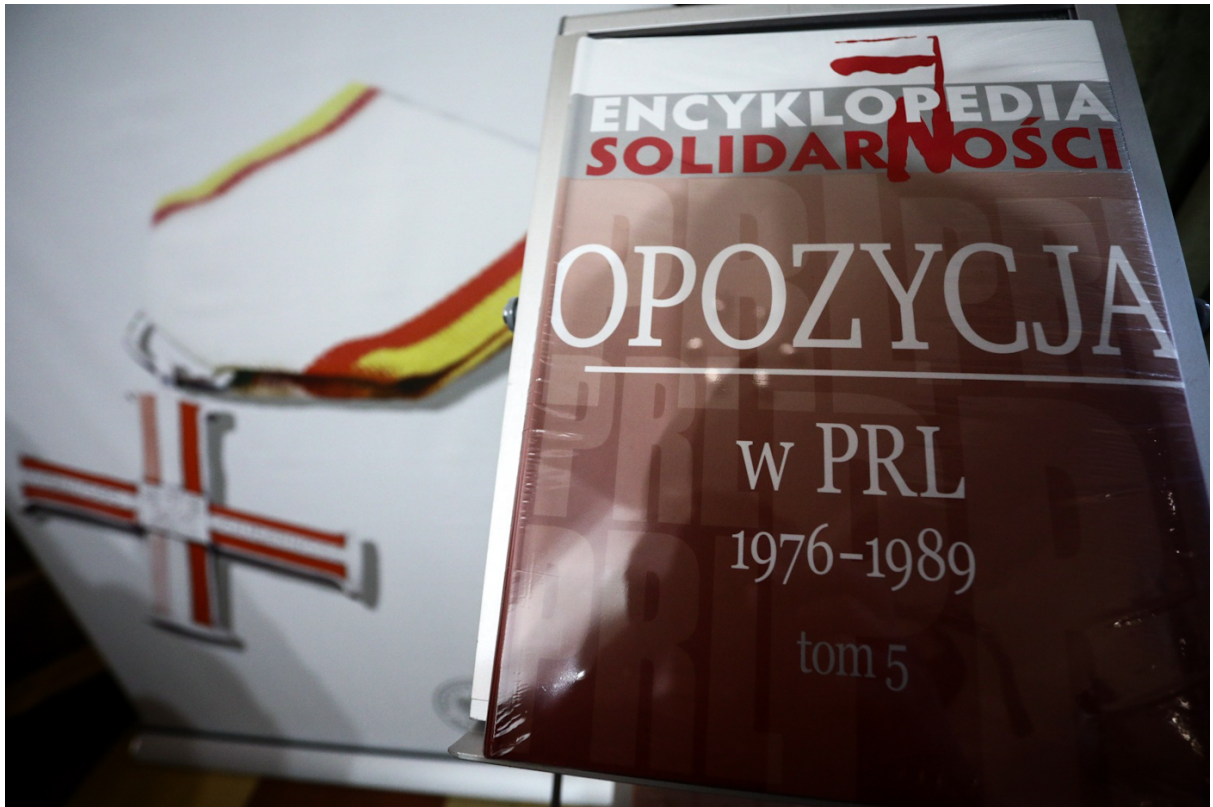

Od połowy lat 80. była aktywną działaczką podziemnych struktur Niezależnego Zrzeszenia Studentów na Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. W latach 1986-1989 uczestniczyła w kolportażu drugoobiegowych wydawnictw, przygotowywaniu plakatów i transparentów oraz brała udział w różnego rodzaju manifestacjach organizowanych w Warszawie przez NZS, Federację Młodzieży Niezależnej, Konfederację Polski Niepodległej. W tym okresie była również zaangażowana w wydawanie nielegalnych gazetki „Wiadomości z Lasu” oraz ogólnopolskiego pisma NZS „Centrum Informacji”.

Uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności działaczom opozycji niepodległościowej – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności działaczom opozycji niepodległościowej – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności działaczom opozycji niepodległościowej – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności działaczom opozycji niepodległościowej – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności działaczom opozycji niepodległościowej – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności działaczom opozycji niepodległościowej – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności działaczom opozycji niepodległościowej – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL upamiętniające ofiary systemu komunistycznego – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności działaczom opozycji niepodległościowej – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności działaczom opozycji niepodległościowej – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności działaczom opozycji niepodległościowej – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności działaczom opozycji niepodległościowej – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności działaczom opozycji

niepodległościowej – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności działaczom opozycji

niepodległościowej – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności działaczom opozycji

niepodległościowej – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności działaczom opozycji

niepodległościowej – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL upamiętniające ofiary systemu komunistycznego – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL upamiętniające ofiary systemu komunistycznego – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL upamiętniające ofiary systemu komunistycznego – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL upamiętniające ofiary systemu komunistycznego – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL upamiętniające ofiary systemu komunistycznego – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL upamiętniające ofiary systemu komunistycznego – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL upamiętniające ofiary systemu komunistycznego – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL upamiętniające ofiary systemu komunistycznego – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL upamiętniające ofiary systemu komunistycznego – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL upamiętniające ofiary systemu komunistycznego – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL upamiętniające ofiary systemu komunistycznego – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL upamiętniające ofiary systemu komunistycznego – Warszawa, 13 grudnia 2023. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Prezes IPN podkreślił podczas uroczystości, że 13 grudnia 1981 roku to jedna z najbardziej tragicznych dat w polskiej historii najnowszej.

– Dlatego, że na ulicach polskich miast z rąk komunistów zginęły niewinne osoby, dlatego, że ponad 10 tysięcy osób przez komunistów zostało internowanych za rzeczy, których mieli się dopuścić w przyszłości, a więc nawet z pogwałceniem komunistycznego prawa. Dlatego, że ponad 10 tysięcy osób zostało skazanych, często drakońskimi wyrokami za przywiązanie do wolności. Także dlatego, że tysiące internowano w wojskowych obozach internowania,

co również był komunistyczną represją. (...) To jedna z bardziej tragicznych dat w polskiej historii najnowszej dlatego, że zabrała całemu pokoleniu Polaków wiele lat nadziei na Polskę wolną, na Polskę solidarną, na Polskę demokratyczną.

Dr Karol Nawrocki zaznaczył, że Instytut Pamięci Narodowej wciąż dąży do sprawiedliwości transformacyjnej składając dziesiątki wniosków o uchylenie immunitetów dla zbrodniarzy sądowych czasu stanu wojennego, stawiając kolejne zarzuty wobec tych, którzy decydowali o zamknięciu działaczy opozycji w więzieniach i obozach internowania.

- W tej historii są oczywiście źli - ci, którzy zniewolenie nieśli w sercach, którzy wolność tłamsili, którzy dokonywali wielu operacyjnych działań, inwigilacji, niszczyli zwykłych ludzi pragnących wolności. Ale w tej historii, w której nie ma miejsca na szarości, są też ci dobrzy - ci, którzy nieśli wolność w sercu przez całe lata osiemdziesiąte i którzy ją donieśli do roku 1989 i niosą do dnia dzisiejszego. Tymi dobrymi historii 13 grudnia 1981 roku jesteście Wy, drodzy Państwo, inwigilowani, represjonowani, a wciąż nieugięte walczący o ważne dla Was wartości, które przyniosły nam wolną i niepodległą Polskę.

- dodał prezes IPN.

Krzyż Wolności i Solidarności został ustanowiony przez Sejm 5 sierpnia 2010 roku. Po raz pierwszy przyznano go w czerwcu 2011 roku, przy okazji obchodów 35. rocznicy protestów społecznych w Radomiu. Krzyż nadawany jest przez Prezydenta RP, na wniosek prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, działaczom opozycji wobec dyktatury komunistycznej, za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowanie praw człowieka w PRL. Pierwowzorem Krzyża Wolności i Solidarności jest Krzyż Niepodległości z II RP.

Krzyżem Wolności i Solidarności zostali odznaczeni m.in.:

1. Piotr Władysław BAGIŃSKI
2. Jerzy Józef BŁACHNIO
3. Michał Stanisław BOJANOWSKI
4. Józef Wojciech BRONISZEWSKI
5. Adam Zygmunt CHAJEWSKI

6. Małgorzata Grażyna DRAWS
7. Janusz FILA
8. Filip GRZEJSZCZYK
9. Dorota Monika JANISZEWSKA-JAKUBIAK
10. Marek Witold JOCHYM
11. Zbigniew Stanisław LIBERA
12. Iwona Janina MAJ
13. Edward Jan MALINOWSKI
14. Piotr PAPROCKI
15. Tomasz Maciej RYCIELSKI
16. Krzysztof SOBOLEWSKI
17. Sławomir SZELEWICZ
18. Marian Antoni TALMA
19. Maria WALAWSKA-PAPROCKA
20. Jacek Mariusz WILCZAK
21. Jan ZAŁĘCKI

pośmiertnie:

22. Piotr Jan ADAMSKI
23. Włodzimierz Stanisław ADAMSKI

W ceremonii wzięł udział Przewodniczący Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” Piotr Duda. Wręczenie odznaczeń było jednym z wydarzeń zorganizowanych w Muzeum w hołdzie ofiarom komunizmu w 42. rocznicę wprowadzenia w Polsce stanu wojennego. Uroczystości rozpoczęły się o godz. 9.30 Mszą św. w intencji ofiar stanu wojennego, więzionych i pokrzywdzonych w latach 1981–89, w nabożeństwie uczestniczył dr hab. Krzysztof Szwagrzyk, zastępca prezesa IPN.

Zamordowanych przez komunistyczny reżim uhonorowano Apelem Pamięci. Kwiaty pod tablicą upamiętniającą ofiary stanu wojennego złożyli przedstawiciele Instytutu Pamięci Narodowej: prezes dr Karol Nawrocki, jego zastępcy: dr hab. Karol Polejowski i dr hab. Krzysztof Szwagrzyk oraz dyrektor warszawskiego Oddziału IPN dr Tomasz Łabuszewski.

Pliki do pobrania

[Biogramy odznaczonych Krzyżem Wolności i Solidarności – 13 grudnia 2023 \(pdf, 365.88 KB\)](#)

